

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342:352.075(477)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Руслан Бедрій

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: ruslanbedriy@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-8967-5407*

Визначено особливості організаційно-правового забезпечення місцевого економічного розвитку в Україні в умовах воєнного стану. Зокрема, вказано, що у сучасних умовах російської збройної агресії, коли у територіальних громадах ведеться постійна робота, спрямована на вирішення проблем їх життєзабезпечення, дуже важливою є мобілізація зусиль та переорієнтування громад на діяльність щодо активізації місцевого економічного розвитку. При цьому місцевий економічний розвиток визначено як процес взаємодії органів місцевого самоврядування, бізнесових структур, інститутів громадянського суспільства та активних членів територіальної громади, спрямований на забезпечення ефективного функціонування комунального сектора економіки та підвищення рівня життя місцевих жителів.

У цьому контексті зазначено, що серед антикризових інструментів місцевого економічного розвитку, які можуть позитивно вплинути на модернізацію економіки у територіальних громадах в умовах воєнного часу, фахівці, зокрема, виокремлюють: фінансовий лізинг, аутсорсинг, індустріальні парки, агенції місцевого економічного розвитку, центри залучення інвестицій, бізнес-інкубатори, кооперативи, кластери, соціальне підприємництво та інші. Увагу у статті акцентовано на характеристиці таких інструментів муніципального економічного розвитку, як фінансовий лізинг, аутсорсинг та індустріальні парки, а саме – проаналізовано їх нормативне забезпечення та переваги у сучасних умовах, а також наведено приклади їх практичного застосування в Україні та за кордоном. Зроблено висновок, що головними викликами органів місцевого самоврядування в умовах війни є: збереження (або відновлення) темпів економічного розвитку територіальної громади; стимулювання діяльності місцевого бізнесу та забезпечення належного рівня життя населення; розміщення, економічна підтримка та налагодження комунікації з внутрішньо переміщеними особами на території громади; залучення у громаду релокованого бізнесу; інтеграція внутрішньо переміщених осіб та релокованого бізнесу у комунальний сектор економіки тощо. При цьому наголошено, що місцевий економічний розвиток не може ґрунтуватися на ситуативному прийнятті тих чи інших рішень, а повинен бути складовою частиною загальної системи стратегічного планування розвитку територіальної громади.

Ключові слова: місцеве самоврядування, комунальний сектор економіки, територіальна громада, російська збройна агресія, нормативне регулювання, антикризові інструменти місцевого економічного розвитку.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2023.76.115>

Постановка проблеми. Європейський досвід та сучасні управлінські моделі, що використовуються на муніципальному рівні, стали основою для проведення

реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Ця реформа, що триває із 2014 року та вважається найбільш вдалою, ґрунтується на стандартах, визначених Європейською хартією місцевого самоврядування. Одним із головних завдань реформи децентралізації влади є формування самодостатніх, економічно-спроможних громад. Особливої актуальності проблеми економічного зростання у територіальних громадах набувають у сучасних умовах, коли поряд із завданнями забезпечення сталого розвитку території перед органами місцевого самоврядування постають складні виклики воєнного часу.

Війна проти України, розпочата російською федерацією 24 лютого 2022 року, зумовила формування нової реальності у функціонуванні територіальних громад та нові завдання у діяльності органів місцевого самоврядування. У сучасних умовах, коли у територіальних громадах ведеться постійна робота, спрямована на вирішення проблем їх життєзабезпечення, дуже важливою є мобілізація зусиль та переорієнтування громад на діяльність щодо активізації місцевого економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та прикладні аспекти функціонування територіальних громад, враховуючи дослідження проблем їх матеріально-фінансового забезпечення та економічного розвитку, висвітлено у працях вітчизняних учених, серед яких М. О. Баймуратов, О. В. Батанов, О. М. Бориславська, І. П. Бутко, В. П. Грובה, П. Ф. Гураль, Н. В. Камінська, В. М. Кампо, В. В. Кравченко, І. О. Кресіна, А. Р. Крусян, П. М. Любченко, Н. В. Мішина, В. В. Моргун, М. П. Орзів, В. Ф. Погорілко, М. О. Пухтинський, Т. А. Сахно, С. Г. Серьогіна, О. В. Скрипнюк, Ю. М. Тодика, В. А. Устименко, В. Л. Федоренко, Ю. С. Шемшученко та ін.

Метою дослідження є визначення особливостей організаційно-правового забезпечення місцевого економічного розвитку в Україні в умовах воєнного стану.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Суть місцевого економічного розвитку, як зазначають фахівці, полягає у позитивних змінах у соціальній та економічній сферах, що ґрунтуються на раціональному використанні місцевих природних, матеріальних і трудових ресурсів [5, с. 49].

Для стимулювання та популяризації місцевого економічного розвитку деякі відомі міжнародні організації розробили власні дефініції цього поняття. Так, Світовий банк запропонував визначення, відповідно до якого місцевий економічний розвиток становить процес, у якому відбувається колективна співпраця громадськості, бізнесу та партнерів з неурядового сектору, спрямована на формування найкращих умов для економічного зростання і створення робочих місць; при цьому метою місцевого економічного розвитку є покращення якості життя для усіх жителів [17].

Згідно з документами Програми ООН з населених пунктів (ООН-Хабібат): «Місцевий економічний розвиток – це процес співробітництва місцевої громади з усіма секторами, метою якої є стимулювання місцевої підприємницької ініціативи для забезпечення життєздатності та сталості місцевої економіки; це інструмент сприяння створенню нових робочих місць і покращенню якості життя для усіх, зокрема, бідних та маргінальних верств населення» [18].

Попри те, що у наведених визначеннях увагу акцентовано на різних цілях місцевого економічного розвитку, спільне те, що головним його показником є зростання добробуту та найповніше задоволення потреб населення, а суб'єктом цього розвитку виступає територіальна громада. При цьому мета місцевого економічного розвитку може бути досягнута через ефективну підтримку підприємницької діяльності та створення у громаді сприятливих умов для економічного зростання.

Вбачається, що місцевий економічний розвиток можна визначити як процес взаємодії органів місцевого самоврядування, бізнесових структур, інститутів громадянського суспільства та активних членів територіальної громади, спрямований на забезпечення ефективного функціонування комунального сектора економіки та підвищення рівня життя місцевих жителів.

Серед чинників впливу на місцевий економічний розвиток фахівці виокремлюють:

– по-перше, нормативно-правове забезпечення функціонування територіальних громад;

– по-друге, організаційне забезпечення діяльності територіальних громад, а саме: розробка стратегії розвитку громади, цілей та методів управління; організація структури управлінського апарату, його повноважень; налагодження комунікації з населенням щодо вирішення питань місцевого значення; співробітництво з іншими громадами; формування, раціональне використання, та пошук нових джерел залучення ресурсів громади;

– по-третє, економічне забезпечення функціонування територіальних громад, що охоплює ресурси громади: комунальне майно, місцевий бюджет, природні, земельні, трудові ресурси [14, с. 65].

Не викликає сумніву, що у воєнних реаліях сьогодення місцевий економічний розвиток повинен стати для територіальних громад ключовим напрямом діяльності, а пріоритетами для органів місцевого самоврядування мають бути: а) забезпечення максимальної ефективності управління ресурсним потенціалом відповідної території (людським капіталом, фінансово-інвестиційними, земельними ресурсами тощо); б) сприяння належному функціонуванню місцевого і релокаваного (переміщеного) бізнесу, створення робочих місць; в) формування сприятливих передумов для зростання надходжень до місцевих бюджетів.

У цьому контексті варто наголосити, що важливим документом територіальної громади повинна стати Програма місцевого економічного розвитку, яка охоплює перелік конкретних проєктів на середньострокову перспективу (2–4 роки).

У процесі розроблення Програми має відбуватися аналіз та вибір інструментів місцевого економічного розвитку територіальної громади, практична реалізація яких обумовить ефективне функціонування місцевої економіки. При цьому підбір інструментів місцевого економічного розвитку доцільно проводити з огляду на їхню ефективність в умовах воєнного та післявоєнного періодів.

До антикризових інструментів місцевого економічного розвитку, які можуть стимулювати розвиток економіки у територіальних громадах в умовах війни, фахівці, зокрема, відносять: фінансовий лізинг, аутсорсинг, індустріальні парки, агенції місцевого економічного розвитку, центри залучення інвестицій, бізнес-інкубатори, кооперативи, кластери, соціальне підприємництво та інші [15, с. 9].

Фінансовий лізинг, згідно зі ст. 1 Закону України «Про фінансовий лізинг» від 4 лютого 2021 року, становить вид правовідносин, зміст яких полягає у передачі однією стороною (лізингодавцем) іншій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк та за встановлену плату у володіння або користування об'єкта лізингу – майна, що перебуває у його власності та набуто без попередньої домовленості із лізингоодержувачем або спеціально придбане лізингодавцем згідно зі встановленими лізингоодержувачем умовами [13].

По суті, фінансовий лізинг є інструментом, що дає змогу залучати фінансові ресурси приватного бізнесу для розвитку матеріально-технічної бази комунального господарства (підприємств зі збору та вивезення твердих побутових відходів, громадського транспорту тощо), а також оновлення високовартісного обладнання

закладів охорони здоров'я, освіти та ін., створення об'єктів житлово-комунального господарства (мереж та об'єктів тепло-, енерго-, водопостачання, будівництва житла, об'єктів соціальної інфраструктури, поводження з відходами тощо).

Фінансовий лізинг, відповідно до ст. 5 профільного Закону, передбачає перехід до лізингоодержувача разом із об'єктом лізингу усіх ризиків та вигод від користування ним.

Перевагами, які може отримати орган місцевого самоврядування від використання фінансового лізингу як інструменту економічного розвитку, на думку фахівців, є:

- пролонгація у часі виплат за користування майном на умовах поступової сплати коштів;
- можливість чіткого передбачення умов договору;
- відбувається без процедури публічних закупівель;
- після закінчення терміну дії договору фінансового лізингу та виплати усіх лізингових платежів об'єкт лізингу переходить у комунальну власність;
- на об'єкт лізингу не може бути накладене стягнення або арешт;
- лізингодавець проводить технічне обслуговування об'єкта лізингу впродовж терміну його експлуатації [15].

Орган місцевого самоврядування при укладанні договору фінансового лізингу переважно є стороною-лізингоодержувачем, проте трапляються випадки, коли цей інструмент місцевого економічного розвитку використовується для надання майна громади у фінансовий лізинг іншим суб'єктам.

Існують також практичні приклади використання фінансового лізингу у територіальних громадах. Одним із них є придбання транспортних засобів у Боярській територіальній громаді 2021 року. Згідно з договором, на умовах фінансового лізингу для комунального підприємства було придбано три автобуси та екскаватор-вантажувач. Боярська міська рада взяла на себе зобов'язання забезпечити виконання умов договору фінансового лізингу протягом усього терміну його дії (з 2021 року – дотепер) через виділення з міського бюджету коштів у розмірі та у строки, необхідні для повного і своєчасного виконання угоди [12].

Інший приклад: забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб з можливістю його придбання на умовах фінансового лізингу в Апостолівській територіальній громаді. За умовами міської цільової програми «Придбання у комунальну власність житла для надання у тимчасове користування внутрішньо переміщеним особам», Апостолівською міською радою у 2021 р. було передбачене створення спеціального фонду тимчасового житла, до якого включені вільні житлові приміщення, розташовані в межах територіальної громади. Житло надається для тимчасового використання внутрішньо переміщеним особам або його придбання на умовах фінансового лізингу [1].

Іншим антикризовим інструментом місцевого економічного розвитку є аутсорсинг, що передбачає залучення на договірних засадах сторонніх організацій для забезпечення виконання ними окремих повноважень органів місцевого самоврядування, пов'язаних із організацією життєдіяльності громади.

Відповідно до положень Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. ст. 30, 31) [11], органи місцевого самоврядування можуть на засадах аутсорсингу, тобто через укладення договору зі сторонніми організаціями незалежно від форм власності, долучати підприємства, установи та організації до:

- виробництва продукції, виконання робіт та послуг, необхідних для територіальної громади;

- здійснення благоустрою населених пунктів територіальної громади (проведення озеленення, створення місць відпочинку жителів тощо);
- обслуговування населення засобами транспорту і зв'язку;
- участі у створенні, розвитку та реконструкції об'єктів інженерного забезпечення і транспортного обслуговування тощо.

Варто зазначити, що аутсорсинг є порівняно новим для територіальних громад України інструментом економічного розвитку, проте він досить активно використовується у муніципалітетах західних країн. Серед переваг аутсорсингу для органів місцевого самоврядування фахівці виділяють такі: по-перше, це можливість скорочення видатків на виконання своїх повноважень, оскільки відбір виконавців проводиться через тендерні закупівлі; по-друге, відбувається звільнення від непрямих функцій працівників органів місцевого самоврядування та комунальних підприємств; по-третє, відбувається залучення до муніципалітету позитивного стороннього досвіду і забезпечується доступність до спеціальних знань; по-четверте, створюється можливість чіткого визначення умов договору (часових меж, відповідальності за невиконання робіт тощо) [15].

При цьому варто наголосити, що ініціює укладення договору аутсорсингу орган місцевого самоврядування, обираючи виконавця відповідного завдання та виступаючи стороною договору.

Щодо використання цього антикризового інструмента місцевого економічного розвитку на практиці, можна навести приклад аутсорсингу адміністративних та допоміжних функцій у медичних закладах Широківської територіальної громади, що на Запоріжжі [10]. За умовами договору, укладеного 2018 року (діє до теперішнього часу), органи місцевого самоврядування територіальної громади передали непрямі функції комунальних медичних закладів (щодо надання послуг з харчування, прибирання території, обслуговування будівель й електромереж) до відання аутсорсингових компаній. В результаті, у 98 % випадків відбулося зниження вартості надаваних послуг та суттєве покращення їх якості. Зокрема, на 40 % скоротилися видатки з місцевого бюджету на забезпечення харчування пацієнтів, які перебувають на стаціонарі у медичних закладах, що обумовлено специфікою організації роботи з надання послуги. Так, аутсорсингова компанія щоденно отримує замовлення, що розраховане на кількість людей, які перебувають у медзакладі на стаціонарі, постачаючи чітко визначену кількість їжі.

Існують і зарубіжні приклади використання аутсорсингу. Так, у муніципалітеті Алмере (Нідерланди) відбулося передання функцій з надання ІТ-послуг (обслуговування мережі, комп'ютерного центру і робочих станцій) від органу місцевого самоврядування до відання компанії «Fujitsu» за договором аутсорсингу [3]. У результаті укладеної угоди муніципалітет отримав низку переваг, а саме: 1) відбувся перехід на повністю віртуальні робочі місця, доступ до яких можна отримати у будь-який час і з будь-якого місця, що посприяло підвищенню ефективності роботи службовців органу місцевого самоврядування; 2) було забезпечено економію коштів місцевого бюджету; 3) на територію муніципалітету була залучена потужна ІТ-компанія.

Ще одним важливим антикризовим інструментом місцевого економічного розвитку є індустріальний парк, що становить виділену у межах територіальної громади та облаштовану відповідною інфраструктурою (інженерними комунікаціями) територію для ведення господарської діяльності у сфері переробної промисловості, науково-технічної діяльності, переробки промислових та побутових відходів тощо [10].

Варто зазначити, що в умовах війни індустріальні парки можуть стати ефективним інструментом стимулювання релокації (переміщення) підприємств із зони ведення бойових дій та прифронтових територій у безпечні регіони країни. Розташовані в індустріальному парку підприємства отримують податкові та митні пільги, а саме: звільнення на 10 років від податку на прибуток за умови спрямування частини прибутку, звільненої від оподаткування, на розвиток діяльності підприємства в межах індустріального парку [7]; звільнення від ПДВ та мита при імпорті обладнання для виробництва без права відчуження цього обладнання протягом 5 років [8]. Для залучення підприємств до індустріального парку органи місцевого самоврядування можуть встановлювати пільги з податку на нерухомість, знижені ставки орендної плати за землю та земельного податку, чи навіть звільнити учасників індустріального парку від сплати земельного податку.

Ініціатором створення індустріального парку, з метою стимулювання на території громади інноваційно-інвестиційної діяльності, розвитку виробничих структур, може стати орган місцевого самоврядування. При цьому ініціаторам та учасникам індустріального парку, а також управляючій компанії з державного та місцевого бюджетів може надаватися фінансова допомога – для забезпечення розвитку і функціонування індустріального парку.

Фінансова допомога за рахунок коштів державного бюджету надається одному заявнику індустріального парку одноразово (суб'єкту господарювання, управляючій компанії) у сумі, що не перевищує 60 млн грн і 80 % кошторисної вартості цілей, для яких вона призначена (облаштування індустріального парку, будівництва об'єктів суміжної інфраструктури, компенсації витрат на підключення до інженерних мереж тощо). Одному заявнику може бути надана допомога лише одного виду [9].

Щодо переваг для територіальних громад у результаті використання цього інструменту місцевого економічного розвитку можна виділити такі: підвищення конкурентної привабливості територіальної громади; налагодження взаємодії між органом місцевого самоврядування та бізнесовими структурами; розвиток місцевого бізнес-середовища; створення соціальної інфраструктури з підведеними інженерними комунікаціями на чітко визначеній ділянці; ефективний контроль за діяльністю підприємства в межах індустріального парку.

Прикладом використання на практиці зазначеного інструменту місцевого економічного розвитку є Індустріальний парк «Хотин Invest» у Хотинській територіальній громаді, утворений у 2022 році [6]. Джерелами його фінансування є місцевий бюджет, приватні кошти, грантові кошти. Створення індустріального парку було ініційоване Хотинською міською радою з метою забезпечення економічного зростання і стимулювання релокації підприємств на територію громади. Спеціалізація парку – текстильна і деревообробна промисловість. Парк створено на 30 років та має вигідне логістичне розташування.

Іншим прикладом утворення індустріального парку є Проект «Agro.Food.Tech Park» Львівської обласної військової адміністрації, реалізований у 2022 році [4]. Джерелами його фінансування є обласний бюджет, приватні кошти, грантові кошти. Метою створення цього індустріального парку в Яворівському районі Львівської області є формування центру в сфері агро- і харчової промисловості, функціонування якого спрямоване на розробку нових типів продуктів харчування та організацію серійного виробництва харчової продукції для її реалізації на світових ринках. Цей Проект орієнтований на залучення релокованого із зони бойових дій агробізнесу та працівників таких підприємств (внутрішньо переміщених осіб) у територіальні громади Львівщини. На території індустріального парку планується будівництво дитячого садка, школи, житлових будинків та торгово-розважального центру.

В якості прогресивного зарубіжного досвіду можна навести приклад екоіндустріального парку Калундборга (Данія), ініціатором створення якого ще у 60-х роках минулого століття був муніципалітет Калундборг, і який функціонує до теперішнього часу. Джерелами фінансування парку є місцевий бюджет та приватні кошти. Загалом, екоіндустріальний парк – це індустріальний парк, у якому підприємства співпрацюють між собою та з місцевою громадою для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище шляхом ефективного розподілу ресурсів. Екопромисловий парк Калундборг був створений для забезпечення ефективного управління системою водопостачання у місті. На сучасному етапі на його території функціонує 12 промислових підприємств, які спільно використовують понад 25 різних потоків ресурсів. Парк заощаджує Калундборгу 24 млн євро щорічно та дає змогу заощадити 3,6 млн м³ води і 100 ГВт-год енергії [16]. Наведений приклад прогресивного зарубіжного досвіду щодо створення та функціонування індустріального парку показує очевидні економічні переваги використання цього інструмента місцевого розвитку для муніципалітету, що підтверджує потребу його активного застосування в нашій державі.

Висновки. Підсумовуючи, варто зазначити, що у зв'язку зі зростанням безпечного фактора в Україні, серед головних завдань органів місцевого самоврядування в умовах війни можна виокремити такі: по-перше, збереження (або відновлення) темпів економічного розвитку територіальної громади; по-друге, стимулювання діяльності місцевого бізнесу та забезпечення належного рівня життя населення; по-третє, розміщення, економічна підтримка та налагодження комунікації з внутрішньо переміщеними особами на території громади; по-четверте, залучення у громаду релокованого бізнесу; по-п'яте, інтеграція внутрішньо переміщених осіб та релокованого бізнесу у комунальний сектор економіки.

У цьому контексті, варто наголосити, що місцевий економічний розвиток не може ґрунтуватися на ситуативному прийнятті тих чи інших рішень, а повинен бути складовою частиною загальної системи стратегічного планування розвитку територіальної громади. Вбачається, що у сучасних умовах основною метою функціонування органів місцевого самоврядування має стати відновлення місцевої економіки та забезпечення поступового переходу від ситуативного прийняття рішень до реалізації стратегічних цілей сталого розвитку територіальної громади, зокрема, шляхом застосування антикризових інструментів місцевого економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Апостолівська громада дружна до внутрішньо переміщених осіб. Офіційний сайт Апостолівської міської територіальної громади. URL : <https://apost.otg.dp.gov.ua/novinita-podiyi/novini/apostolivska-gromada-druzhnya-do-vnutrishno-peremishchenih-osib>
2. Аутсорсинг адміністративних та допоміжних функцій у медичних закладах у Широківській територіальній громаді. Офіційний сайт Широківської територіальної громади. URL : <https://shyroke.org.ua/>
3. IT-аутсорсинг у муніципалітеті Алмере (Нідерланди). URL : <https://www.almere.nl/-werken/vacatures-en-stages-bij-de-gemeente-almere/it-vacatures>
4. На території Львівщини планують збудувати агро-фуд промисловий парк. URL : <https://old.loda.gov.ua/news?id=67073>
5. Негода В. А. Механізми забезпечення місцевого розвитку в умовах впровадження реформи децентралізації в Україні : дис. ... доктора філософії. Київ, 2021. 235 с.

6. Про включення індустріального парку «Хотин Invest» до Реєстру індустріальних (промислових) парків : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 липня 2022 р. № 617-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vkliuchennia-industrialnoho-parku-khotyn-invest-do-reiestru-industrialnykh-s617-190722>
7. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні : Закон України від 21 червня 2022 р. № 2330-IX. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/t222330>
8. Про внесення зміни до статті 287 Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні : Закон України від 21 червня 2022 р. № 2331-IX. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/T222331?an=1>
9. Про затвердження Порядку надання коштів на безповоротній основі для облаштування індустріальних (промислових) парків та/або забезпечення будівництва об'єктів суміжної інфраструктури, необхідних для створення та функціонування індустріальних (промислових) парків : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2022 р. № 1207. URL : <https://www.kmu.gov.ua>
10. Про індустріальні парки Закон України від 21 червня 2012 р. № 5018-VI (зі змінами). URL : <https://ips.ligazakon.net/document/T125018?an=1>
11. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170 (зі змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
12. Про надання дозволу виконавчому комітету Боярської міської ради на придбання транспортних засобів із застосуванням процедури фінансового лізингу : Рішення міської ради № 6/202 від 25 лютого 2021. Офіційний портал Боярської громади. URL : <https://mistoboyarka.gov.ua>
13. Про фінансовий лізинг : Закон України від 4 лютого 2021 р. №1201-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>
14. Сахно Т. А. Економічні засади формування територіальних громад у розвитку регіону : дис. ... доктора філософії. Черкаси. 2023. 272 с.
15. Строньянська І., Патицька Х., Дуб А. «Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: антикризові інструменти у воєнний і післявоєнний період» : посібник для органів місцевого самоврядування. Львів, 2022. 71 с. URL : <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/838/LED.pdf>
16. Kalundborg Symbiosis – The world's leading industrial symbiosis. URL : <https://www.symbiosis.dk/en/>
17. Local Economic Development. Primer A. Developing and Implementing Local Economic Development Strategies and Action Plans / World Bank. Washington, D. C., 2003.
18. Trousdale, William. Strategic Planning for Local Economic Development. The Manual. Volume I: Concepts & Process / UN-Habitat and Ecoplan International Inc., 2003.

References

1. Apostolivska hromada druzhnia do vnutrishno peremishchenykh osib. Ofitsiyni sait Apostolivskoi miskoi terytorialnoi hromady. URL : <https://apost.otg.dp.gov.ua/novini-ta-podiyi/novini/apostolivska-gromada-druzhnya-do-vnutrishno-peremishchenih-osib>
2. Outsorsynh administratyvnykh ta dopomizhnykh funktsii u medychnykh zakladakh u Shyrokivskii terytorialnii hromadi. Ofitsiyni sait Shyrokivskoi terytorialnoi hromady. URL : <https://shyroke.org.ua/>
3. IT-outsorsynh u munitsypaliteti Almere (Niderlandy). URL : <https://www.almere.nl/werken/-vacatures-en-stages-bij-de-gemeente-almere/it-vacatures>

4. Na terytorii Lvivshchyny planuiut zbuduvaty ahro-fud promyslovyy park. URL : <https://old.loda.gov.ua/news?id=67073>
5. Nehoda V. A. Mekhanizmy zabezpechennia mistsevoho rozvytku v umovakh vprovadzhennia reformy detsentralizatsii v Ukraini : dys. ... doktora filosofii. Kyiv, 2021. 235 s.
6. Pro vkluchennia industrialnogo parku «Khotyn Invest» do Reiestru industrialnykh (promyslovykh) parkiv : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19 lypnia 2022 r. № 617-r. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vkliuchennia-industrialnogo-parku-khotyn--invest-do-reiestru-industrialnykh-s617-190722>
7. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo stvorennia spriyatlyvykh umov dlia diialnosti industrialnykh parkiv v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2022 r. № 2330-IX. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/t222330>
8. Pro vnesennia zminy do statii 287 Mytnoho kodeksu Ukrainy shchodo stvorennia spriyatlyvykh umov dlia diialnosti industrialnykh parkiv v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2022 r. № 2331-IX. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/T222331?an=1>
9. Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia koshtiv na bezpovorotniy osnovi dlia oblashtuvannia industrialnykh (promyslovykh) parkiv ta/abo zabezpechennia budivnytstva ob'ektiv sumizhnoi infrastruktury, neobkhidnykh dlia stvorennia ta funktsionuvannia industrialnykh (promyslovykh) parkiv : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 zhovtnia 2022 r. № 1207. URL : <https://www.kmu.gov.ua>
10. Pro industrialni parky Zakon Ukrainy vid 21 chervnia 2012 r. № 5018-VI (zi zminamy). URL : <https://ips.ligazakon.net/document/T125018?an=1>
11. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 21 travnia 1997 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1997. № 24. St. 170 (zi zminamy). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
12. Pro nadannia dozvolu vykonavchomu komitetu Boiarskoi miskoi rady na prydbannia transportnykh zasobiv iz zastosuvanniam protsedury finansovoho lizynhu : Rishennia miskoi rady № 6/202 vid 25 liutoho 2021. Ofitsiinyi portal Boiarskoi hromady. URL : <https://mistoboyarka.gov.ua>
13. Pro finansovyi lizynh : Zakon Ukrainy vid 4 liutoho 2021 r. №1201-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>
14. Sakhno T. A. Ekonomichni zasady formuvannia terytorialnykh hromad u rozvytku rehionu : dys. ... doktora filosofii. Cherkasy. 2023. 272 s.
15. Storonianska I., Patytska Kh., Dub A. «Mistsevyi ekonomichniy rozvytok u terytorialnykh hromadakh: antykrizovi instrumenty u voiennyi i pisliavoiennyi period» : posibnyk dlia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia. Lviv, 2022. 71 c. URL : <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/838/LED.pdf>
16. Kalundborg Symbiosis – The worlds leading industrial symbiosis. URL : <https://www.symbiosis.dk/en/>
17. Local Economic Development. Primer A. Developing and Implementing Local Economic Development Strategies and Action Plans / World Bank. Washington, D. C., 2003.
18. Trousdale, William. Strategic Planning for Local Economic Development. The Manual. Volume I: Concepts & Process / UN-Habitat and Ecoplan International Inc., 2003.

**ORGANIZATIONAL AND LEGAL PROVISION
OF LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT
IN THE CONDITIONS OF WAR IN UKRAINE**

Ruslan Bedriy

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: ruslanbedriy@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-8967-5407*

The article defines the peculiarities of organizational and legal provision of local economic development in Ukraine under martial law. In particular, it is indicated that in the modern conditions of russian armed aggression, when territorial communities are constantly working to solve the problems of their livelihood, it is crucially important to mobilize efforts and reorient communities to activities related to the activation of local economic development. At the same time, local economic development is defined as a process of interaction between local self-government bodies, business structures, civil society institutions and active members of the territorial community, aimed at ensuring the effective functioning of the communal sector of the economy and raising the standard of living of local residents.

In this context, it is stated that among the anti-crisis tools of local economic development, which can have a positive effect on the modernization of the economy in territorial communities in wartime conditions, specialists single out: financial leasing, outsourcing, industrial parks, local economic development agencies, investment attraction centers, business incubators, cooperatives, clusters, social entrepreneurship, and others. The article focuses on the characteristics of such tools of municipal economic development as financial leasing, outsourcing, and industrial parks, namely, their regulatory support and advantages in modern conditions are analyzed, and examples of their practical application in Ukraine and abroad are given. It is concluded that the main challenges of local self-government bodies in the conditions of war are: preserving (or restoring) the pace of economic development of the territorial community; stimulating the activity of local businesses and ensuring the proper standard of living of the population; accommodation, economic support and establishment of communication with internally displaced persons on the territory of the community; involvement of the relocated business in the community; integration of internally displaced persons and relocated businesses into the utility sector of the economy, etc. At the same time, it is emphasized that local economic development cannot be based on the situational adoption of certain decisions, but should be a component of the general system of strategic planning for the development of the territorial community.

Keywords: local self-government, communal sector of the economy, territorial community, russian armed aggression, normative regulation, anti-crisis tools of local economic development.

*Стаття: надійшла до редакції 10.02.2023
прийнята до друку 16.05.2023*